

Boeren doen zelf de Biotoets

Afgelopen zomer hebben 30 veehouders zelf de Biotoets op de sloten van hun bedrijf uitgevoerd. Zoals u in de vorige Nieuwsbrief kon lezen, is de Biotoets een eenvoudige manier om vast te stellen wat de ecologische waarde van een sloot is. Op negen kenmerken wordt gemeten of een sloot hoog, matig dan wel laag scoort. Deze scores worden bij elkaar opgeteld en daaruit blijkt of de sloot ecologisch 'slecht', 'matig', 'goed' of 'zeer goed' is.

We hebben alle deelnemers gevraagd om een Biotoets op hun sloten uit te voeren, omdat we willen nagaan of die manier om sloten te beoordelen geschikt is om te gebruiken bij een beloningsstelsel voor sloten.

Krabbescheer

Ruim 80 % van de bemonsterde sloten bleek 'goed' te zijn. Dat is een hoger percentage dan wanneer we een willekeurige groep sloten meten. Maar dat is ook niet vreemd, want degenen die meededen waren vooral de boeren die van vorige jaren wisten dat hun sloten 'goed' waren. Overigens deden ze per sloot niet lang over de Biotoets: gemiddeld 15 minuten (sommigen minder dan 10 minuten, anderen meer dan 30 minuten).

Over het algemeen waren de veehouders prima in staat de Biotoets goed uit te voeren. Toch waren er ook wel wat problemen. Deze ontstonden vooral waar de Biotoets zelf kennelijk niet helemaal duidelijk is. Zo was het voor bijna niemand duidelijk of bij veensloten de baggerdikte op 1 meter uit de kant meetelt. Een ander probleem is dat bij smalle sloten de metingen anders uitgevoerd moeten worden dan de instructies (meten op 1 meter uit de kant is bij smalle sloten niet mogelijk). Ook had beter aangegeven kunnen worden dat de waterplanten best opzij geschoven mogen worden voor het meten van het doorzicht. En het meten van de waterdiepte met een stok bleek lastig, omdat een stok gemakkelijk in de bagger verdwijnt. Een jampotdekseltje aan het uiteinde van de stok kan dan uitkomst bieden en is ook te gebruiken voor het meten van het doorzicht.

We waren blij verrast dat zoveel veehouders hebben meegedaan. We kunnen hun ervaringen namelijk goed gebruiken om de Biotoets te verbeteren en de aanwijzingen en omschrijvingen duidelijker te maken. Al met al zijn we dan ook zeer tevreden met de resultaten van de proef met de Biotoets. We denken er over een folder te maken, waarin ook foto's zijn opgenomen van verschillende sloot-situaties om de keuzemogelijkheden uit de Biotoets te laten zien. Daardoor wordt het gebruik van de biotoets gemakkelijker en nauwkeuriger.

Deze nieuwsbrief verschijnt tweemaal per jaar

In opdracht van:
Natuurlijk Platteland West
Postbus 649
2003 RP Haarlem
023-5162361

Informatie

CLM Onderzoek en Advies BV
Harriët de Ruiter,
Adriaan Guldmond
Postbus 62
4100 AB Culemborg
0345-470700
hderuiter@clm.nl

Afdeling Milieubiologie van het CML
Kees Musters,
Wim ter Keurs
Postbus 9518
2300 RA Leiden
071-5275618
musters@cml.leidenuniv.nl

Dit project wordt gefinancierd door:

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Slotexperiment

Nieuwsbrief

Nummer 4: december 2004

Demonstratiedag slootapparatuur

Demonstratiedag slootapparatuur

Op vrijdag 20 augustus 2004 hebben ruim 120 bezoekers op het Praktijkcentrum Zegveld kunnen zien op welke wijze slootschoonen en baggerapparatuur natuurvriendelijk ingezet kan worden. De maaikorf oogstte veel bewondering bij de bezoekers door de rustige manier van werken en de nette slootkanten.

Cor Vonk ontwikkelt ecoreiniger

Slootbak Baggerpomp Ecoreiniger Hemos Maaikorf

De brandende liefde van de groene glazenmaker

Tijdens de demonstratieochtend toonden loonwerkers vijf verschillende apparaten, namelijk voor het baggeren de slootbak en de baggerpomp en voor het slootschonen de hemos, de ecoreiniger en de maaikorf. Duidelijk te zien was hoe bij het baggeren de baggerpomp de slootkanten netjes groen laat, in tegenstelling tot de slootbak, en dat de agrariër er een extra mestgift aan over houdt.

Boeren doen zelf de Biotoets

Voor het slootschonen werden eerst gelijktijdig de hemos en de ecoreiniger gedemonstreerd. De kanten werden bij de ecoreiniger groener gelaten. Wat betreft de kosten zijn beide apparaten vergelijkbaar. Beide apparaten zijn niet geschikt om de hele sloot vanaf één zijde te schonen. De beide apparaten werden ook vergeleken met de maaikorf. Dit apparaat gaat langzamer te werk en is daardoor duurder in gebruik. Het resultaat is echter een groene slootkant en een mooi geschoonde sloot, daar waar de ecoreiniger en hemos nog plantenmateriaal lieten zitten. Een voordeel is ook dat de maaikorf werkelijk alleen plantenmateriaal mee omhoog neemt, terwijl de hemos en in mindere mate de ecoreiniger nog wel eens bagger of bodemmateriaal mee omhoog namen.

Door een heftige regenbui verviel de demonstratie van de spijlenbak en werd het programma binnen vervolgd met een discussie over de gedemonstreerde apparatuur. De deelnemers waren het er over eens dat voor slootschonen de maaikorf het beste resultaat lijkt te leveren, maar dat de resultaten van de verschillende apparaten ook sterk samenhangen met de bestuurder. Deelnemers van het Slotexperiment gaven al eerder aan dat goede communicatie nodig is tussen boer en loonwerker over het verwachte resultaat. Afsluitend aan de discussie deed Joop Verheul, bedrijfsleider van het Praktijkcentrum Zegveld, nog een oproep aan de waterbeheerders om zich flexibeler op te stellen bij het schouwen van de sloten. Dit geeft boeren de mogelijkheid sloten eens in de twee jaar te schonen en door een jaar rust de natuur te stimuleren. Dit is overigens alleen in brede sloten toe te passen. Smalle sloten groeien in één jaar dicht.

Tot slot was er nog de gelegenheid om in de stal van het Praktijkcentrum in bakken te bekijken met planten en dieren van de sloot die een aanwijzing zijn voor een goede waterkwaliteit. Al met al een geslaagde dag die mede tot stand is gekomen door de inzet van de loonwerkers.

Cor Vonk ontwikkelt ecoreiniger

Op de demonstratiedag in Zegveld oogste de ecoreiniger veel waardering. De ecoreiniger is ontwikkeld door Cor Vonk van loonaannemingsbedrijf "Servicedienst Reeuwijk". Hoe is deze ontwikkeling tot stand gekomen?

"Ik ben zelf lid van de agrarische natuurvereniging "Weide en Waterpracht". Vanuit de boeren die aan slootkantbeheer deden kwam de vraag naar een slootapparaat die de slootkanten schoon kan houden. In samenspraak met de leden van de agrarisch natuurvereniging hebben we toen uit verschillende losse onderdelen de ecoreiniger ontwikkeld. Een vereiste was dat het apparaat door de geringe draagkracht van de veengronden rond Reeuwijk licht moest zijn.", vertelt Cor Vonk. "Het voordeel van de ecoreiniger is dat deze twee keer sneller werkt dan de maaikorf. Hij schoont 1,5 tot 2 km per uur en is qua snelheid vergelijkbaar met de hemos.

Cor Vonk

Het voordeel van de ecoreiniger is dat de ecoreiniger in tegenstelling tot de hemos een open structuur heeft. Hierdoor heb je minder waterverplaatsing en minder vuil en bagger op de kant dan bij de hemos. Om de kwaliteit van de ecoreiniger te verbeteren wordt hij nog volop doorontwikkeld. Naast het verbeteren van de kwaliteit van het slootwerk werken wij daarbij ook aan vermindering van de kosten voor onderhoud en de snelheid van de machine. Hierdoor kunnen wij voor steeds lagere kosten een betere kwaliteit leveren."

Ecoreiniger

De brandende liefde van de groene glazenmaker

Ze lijken wel getrouwd, deze twee prachtige soorten uit het veenweidegebied. Al komt de brandende liefde vooral van de groene glazenmaker. Deze grote libel met bijna tien centimeter vleugelspanwijdte, is voor het afzetten van de eieren geheel afhankelijk van de waterplant krabbescheer. En niet zomaar een paar planten, maar grote velden met oudere planten. En die zijn erg schaars geworden. Maar in veenweidegebieden in het Groene Hart en Noord-Nederland komen ze beide nog voor. Het beschermingsplan groene glazenmaker van het ministerie van LNV wordt gecoördineerd door de provincie Utrecht. Als nationaal coördinator werk ik met diverse partijen aan de uitvoering van dit reddingsplan. Agrariërs en waterschappen zijn mijn voornaamste bondgenoten.

Jandirk Kievit en groene glazenmaker

Zij hebben de sleutel van het duurzaam voortbestaan van vele soorten in handen. Ook andere soorten hebben baat van sloten met krabbescheervegetatie. Zo maakte de zwarte stern vroeger zijn nest in krabbescheervegetaties. En ook de purperreiger zoekt graag zijn voedsel langs een sloot met krabbescheer.

De komende jaren worden er allerlei acties uitgevoerd en maatregelen getroffen om bij inrichting, beheer en onderhoud nadrukkelijk rekening te gaan houden met de natuurwaarden verbonden aan krabbescheervegetaties. U kunt dan denken aan minder schonen, het schonen faseren, anders baggeren en ecologisch schouwen.

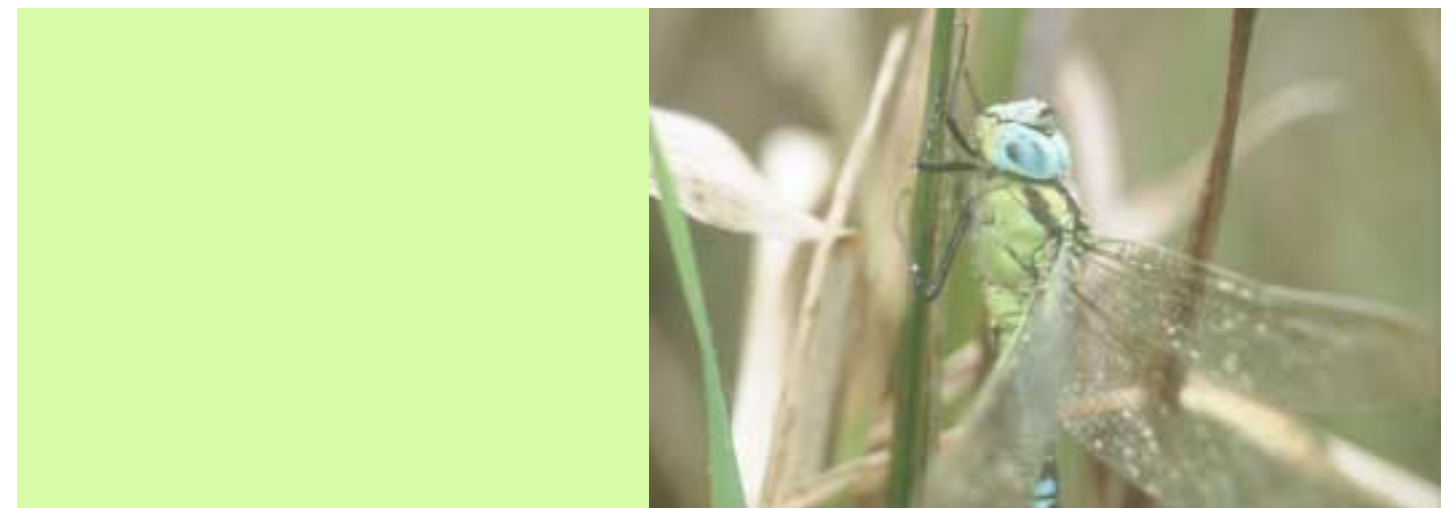
Om dit mogelijk te maken wordt in samenwerking met diverse waterschappen gewerkt aan nieuwe richtlijnen voor het slootonderhoud door ingelanden.

Meer informatie over het plan en de maatregelen vindt u op www.groeneglazenmaker.nl en in onze brochures "Krabbescheer en groene glazenmaker in de provincies Utrecht en Zuid-Holland" die ik u graag gratis wil toezenden.

Jandirk Kievit
T 030-2582421
E jandirk.kievit@provincie-utrecht.nl

Tips voor natuurvriendelijk slootbeheer in veenweidegebieden:

- Het belangrijkste is: sloten op diepte brengen (60 cm) met de baggerpomp (laat vaste bodem intact).
- Slootschoningsmachines gebruiken om vegetatie te verwijderen, niet om bagger uit sloot te halen.
- Binnensloten met voldoende diepte alleen schonen als er (te) veel vegetatie in de sloot(kant) groeit.
- Bij binnensloten bij voorkeur gehele sloot vanaf één zijde schonen.
- Schonen en baggeren zo laat mogelijk in het seizoen, bij voorkeur vanaf september.
- Niet meebemesten van de sloten en slootkanten; zorg dat er geen gemaaid gras in de sloot komt.

Groene glazenmaker